אש קודש — לחנוכה

בימי מתתי' וכו' כשעמדו וכו' להשכיחם תורתך ולהעבירם מעל חוקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, וכו', ונבין נא הא להשכיחם תורתך וכו' לא צרתם בלבד היא רק גם של מעלה כביכול ולמה אומרים בעת צרתם.

הנה אצל א"א כתיב והאמין בד' ויחשבה לו צדקה, ונבין עכ"פ מעט לפי שכלנו הקטן למה לא"א נחשבה האמונה לצדקה, ובישראל כשהיו במצרים דכתיב ויאמן העם לא כתיב שנחשבה להם לצדקה, כי עפ"פ האמונה שהאמינו במצרים היתה יותר קשה מאמונת אברהם כיון שד' לא דיבר עמהם בעצמם ולא ידעו בשמו, כמ"ש משה רבינו והי' כי יאמרו אלי מה שמו, והיו בצרות ויסורים עד שאח"כ לא שמעו מקוצר רוח וכו'.

לפי השגתנו הקטנה היא כי נודע מספה"ק שאמונה אינה רק מפני שאינו יודע מאמין, רק מפני שאור ד' וקדושתו נמצאת בקרב איש הישראלי והיא הרואה את קדושת הארתו ית' נאחזת וקשורה בו, והיא האמונה, ואור קדושה זו נמצאת בנו מהאבות, לכן אנו אומרים אלוקינו ואלוקי אבותינו אלקי אברהם יצחק ויעקב, שמה שהוא אלקינו ומאמינים בו לא משום איזה טעם ושכל, רק מה שאנו מקושרים בו היא מאבותינו, לכן רק בא"א שהי' ראש המאמינים כתיב בו צדקה, משא"כ ישראל במצרים לא כתיב בהם צדקה, מפני שכבר נמצאה האמונה בקרבם בירושה, וגם בא"א רואים שעל האמונה כתיב צדקה ועל העקדה לא כתיב צדקה, אף שהעקדה נסיון יותר גדול הוא, היא מפני שכל העבודה בהאמונה תלוי' ולפי ערך אמונתו, אם אמונתו יותר חזקה עובד יותר וגם מוסר נפשו לד', לכן רק על אמונתו שייך צדקה, ואם מאמין כבר העלה בחיוב את יצחק לעקדה.

וכיון שכן, צריכה גם האמונה להיות במס"נ כיון שכל כח המס"נ שיש בישראל ממנה היא, ואם האמונה לא תהא במס"נ איך תפעל בו מס"נ, וענין מס"נ באמונה היא שגם בעת ההסתר יאמין בו ית' ושהכל ממנו ית' לטובה והכל בצדק, וכל היסורים הם מלאים אהבת ד' לישראל, ולדאבוננו רואים כעת גם בין אלו שהיו תמיד מאמינים שלמים, אחדים פרטים מהם נפגמה האמונה אצלם, ומקשים לאמור, למה עזבתנו, ואם כדי לקרב אותנו לתורה ועבודה מיסרים אותנו, הא אדרבה התורה וכל קודש נהרס וכו', והנה אם מדבר איש הישראלי זאת בלשון תפילה ותחנונים, בשפיכת לבו לפני ד', טובה היא, אבל אם ח"ו מקשה קושיות, ואפילו אם אינו מקשה רק אמונתו בפנימיות לבו נפגמה ח"ו, אז השם ישמרנו.

האמונה היא יסוד הכל, כשהיא ח"ו נפגמה אצלו אז ח"ו נקרע הוא ונתרחק ממנו ית', הנשמות שנדונות בגיהנם שבות בתשובה, וכשעולות מגיהנם עולות טהורות ומזוככות, ומקום אנו לד' שגם אותם המתיסרים ביסורים אלו יעלם ד' מזוככים וקרובים אליו ית', אבל מי שאמונתו נפגמה דומה לנשמה שנתיסרה בגיהנם ר"ל ועוד הוסיפה שם חטא על פשע, ואחר איזה זמן כשהיא רואה א"ע באותן החטאים, שואלת עצמה, מה הועלתי בכל יסורי אם כל הזוהמא בי כבתחילה.

ובאמת מה מקום לקושיות ח"ו ולשאלות, הן אמת שיסורים כמו אלו שאנו סובלים עתה באות רק אחת לכמה מאות שנים, אבל מ"מ איך זה נרצה להבין את מעשי ד' אלו, ולהפגם ח"ו כשלא נבין אותם. אם גם קלח אחד של עשב שעשה ד' לא נבין, ומכש"כ שנפש לא נשיג וכש"כ את מלאך וכש"כ את דעתו ית', ואיך זה נרצה בדעתנו להבין מה שהוא ית' ויתעלה יודע ומבין, ולמה זה נפגם איש כזה מיסורים אלו כעת יותר מכל היסורים שעברו על ישראל מאז, למה כשלמד בפסוק גמרא ומדרש ושמע מצרות ישראל מאז ועד עתה לא נפגמה אמונתו ועתה

נפגמה, כי אלו האנשים שאומרים שיסורים כמו אלו עוד לא היו לישראל טועים הם, בחורבן ביהמ"ק בביתר וכו' היו כמו אלו*[הג"ה: רק כהצרות שהיו עד שלהי דשנת תש"ב היו כבר, אבל כהצרות משונות, ומיתות רעות ומשונות, שחדשו הרשעים הרוצחים המשונים עלינו בית ישראל, משלהי תש"ב, לפי ידיעתי בדברי חז"ל ובדברי הימים אשר לישראל ככלל, לא הי' כמותם, וד' ירחם עלינו ויצילנו מידם כהרף עין. — יום ועש"ק י"ח כסליו תש"ג. המחבר.], ד' ירחם ויאמר די לצרותנו ויושיענו תיכף ומיד מעתה ועד עולם, הטעם שאיש כזה נפגם באמונתו מיסורים של זמננו יותר, הוא משום שעצמותו ויסוריו נוגעים לו יותר, הן אומר האיש שרק מפני שרואה אנשים מזולתו מעונים כ"כ נרתע, והאמת הוא שדואג ומצטער על יסורי אנשים זולתו מישראל אבל מ"מ בתוך תוכיותו התפעלותו היתירה עד כדי להפגם ח"ו ולהקשות קושיות הוא מפני שמתירא שגם הוא ח"ו לא יגיע אל המצב הנורא שרואה בזולתו, וזהו הדבר שאמרנו שצריכים למסור את נפשו ועצמותו ונגיעותיו, ואז לא תפגם אמונתו ויאמין באמונה שלימה שהכל בצדק ובאהבת ד' לישראל.

ולפי מצבנו הקטן אפשר זהו רמז הענין שתלמידי ר"ע שאלו אותו רבינו עד כאן והשיב להם כ"י הייתי וכו' בכל נפשך וכו', שעפ"פ נודעת קושית העולם וכי שייך שתלמידיו הק' ישאלוהו עד כאן, והא כל איש ישראל מוכן למסור נפשו לד', וכן נבין נא למה השיב להם מעצמו כל ימי הייתי מצטער וכו' ולא ענה להם את הפסוק בלבד, בכל נפשך אפילו הוא נוטל את נשמתך, ולהנ"ל אפשר מרמז למצבנו שתלמידיו שבאמת הצטערו כ"כ על מיתת רבם המרה, עלה בלבם שאלת משה רבינו זו תורה וזו שכרה, ויראו שח"ו לא יהרהרו ולא תפגם אמונתם מזה, ורצו שרבם החזק באמונתו הגדולה ידבר עמהם איזה דיבורים ועי"ז ישפיע בהם אמונה, ושאלוהו רבינו ע"כ, ר"ל רבינו יבוא עד כאן למצב של הריגה ובאופן מר כזה, ואפשר שלכן לא פירשו את שאלתם באר היטב רק ברמז רבנו ע"כ. מפני שכבר אמר ד' למש"ר על זה שתוק, ור"ע הבין שכונתם שישפיע בהם מאמונתו, לכן דיבר להם מעצמו ומדרגותיו כל ימי הייתי וכו', ועכשיו שבא לידי וכו'.

והנה אז שלא היתה הגזרה רק על עשרה הר"מ בלבד, לכן בקשו התחזקות אמונה ע"י שידבר עמם ר"ע, משא"כ עתה שהגזרות רעות הם על כל ישראל ח"ו, אז מהן בעצמן צריכה אמונתנו להתחזק, כי נודע מהרב זצוק"ל שלכן גם איש הפחות מישראל מוכן למסור נפשו לד' בעת נסיון, אף שלהתחזק על יצרו קשה לו, מפני שבאים אז לכבות את ניצוץ נשמתו בכפירה ר"ל ועי"ז מתחזקת ומתגברת כנודע, לכן אילו הי' כ"א נותן אל לבו שלא על שגזלנו ולא על שעשינו רע לשום אדם אנו נרדפים, רק על שאנו ישראלים, דבוקים באלקינו ובתודתו ית', ולא די להם לשונאינו לכבות ניצוץ האלקית לבד אשר בתוכינו, רק את שניהם יחד רוצים לכלות, את גוף ונפש איש הישראלי, כי אז אדרבה היתה אמונתנו ואדיקתנו בו ובתורתו מתחזקת, אבל כיון שרק את צרותינו הגופניות אנו מרגישים, וכי תכלית כל הצרות הוא ד' והתורה אינם נותנים אל לב, לכן עוד נחלשת אצל פרטים האמונה.

והנה גם היונים רצו להשכיחם תורתיך ולהעבירם מעל חקי רצוניך ועשו זאת ע"י צרות ויסורים שגרמו לישראל כמ"ש ביוסיפון, וגם ע"י חכמת יונית שהתפשטה בין ישראל, עד שאמרו לישראל כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל כנודע ממדרש (תנחומא סוף פ' תזריע), אבל ישראל ידעו אז שתכלית כל יסורי הגוף שגרמו להם, תכליתם הוא להשכיחם תורתך ולהעבירם מעל חקי רצוניך וע"ז דאגו והיא היתה עיקר צרתם, לכן ע"י נתחזקה אמונתם יותר והושיעם ד' בזכות האמונה, וזה כשעמדה עליהם וכו' להשכיחם תורתך וכו' ואתה וכו' עמדת להם בעת צרתם, מפני שאצל ישראל הלהשכיחם וכו, הי' עיקר צרתם לכן עמדת להם והושעת אותם.